

Η ΔΙΑΘΗΚΗ ΕΝΟΣ ΚΡΗΤΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1546

Καὶ ἄλλοτε ἐλάβομεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐν Βενετία εἰργάζοντο Ἕλληνες ζωγράφοι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, οἱ ὅποιοι εἶχον εἰδικευθῆ εἰς τὴν παραγωγὴν εἰκόνων φορητῶν τῆς Παναγίας (Madonna), τὰς ὁποίας καὶ διέθετον εἰς βενετικά σπίτια. Οἱ ζωγράφοι οὗτοι ἐπωνομάσθησαν Madonneri. Εἷς ἐκ τούτων ἦτο καὶ ὁ Γεώργιος Κωνσταντίνου Λουμπίνας ἢ Λουμπινᾶς, τοῦ ὁποίου ἀνεύρομεν τὴν διαθήκην εἰς τὸν Φάκελλον 76δ τοῦ Συμβολαιογράφου Ἀγουστίνου Πελεστρίνα, παρὰ τῷ Κρατικῷ Ἀρχεῖῳ Βενετίας, καὶ ὑπ' ἀριθ. 192 καὶ ἔχει ὡς ἔπεται :

In nomine Dei eterni. Amen. Anno ab incarnatione Dni Nostri Jesu Christi 1546, ind. quinta. Die vigesimo secondo Octobrii Rti (=Rialti). Io mastro Zorzi depentor de madone quondam Constantin Lubina de Candia, della contrà S. Zulian de Venetia, considerando niuna cosa è più certa de la morte, nè più incerto dell' hore suo, essendo per la Dio gratia sano della mente et dello intelletto, benchè del corpo infermo, feci venir da mi Agostin Pelestrina nodaro de Venezia e quello ho pregato scrivi questo mio testamento nel qual lasso mi commissarii et executori de questo mio testamento messer Andrea Curcumeli de Candia et mastro Vettor da le madone, quali prego debi exeguire quanto ordinerò; voio quando el mio corpo serà da l'anima separato, quello sii sepolto alla giesia di S. Zuane di Furlani, lasso a Julia fia del quondam Zanelto griego depentore, mia nessa per suo maridar ducati dieci, lasso a Olina fiola de mastro Zorzi Casse-ler ducati dui per l'anima mia, lasso all' fia de Gregol de Candia mio nepote ducati cinque, lasso a Polo mio fiol ducati cento e cinquanta, lasso a Elena mia fiola ducati venticinque de contadi e tuta la sua roba che ho in pegno senza exborsation alcuna. lasso a Lisabeta mia mojer ducati cinquanta et el residuo de tuti li mei beni mobili, stabili, presenti e futuri ed in cadaun luogo esistenti, lasso alli fratelli Polo e Marco mei fioli e specialmente dechiaro et dico dover haver dal dicto messer Andrea Curcumeli ducati trecento e cinquanta valuta da L. 6, 4 quali li ho dato a trafegare et dovere haver da messer Manolachi Comita, patron de nave ducati 53 a risego de ditta nave et dover haver

anche da messer Hieronimo Gransam francese ducati cento in circa d'oro che deli predeti danari sia satisfati li legati predicti et questo voio sii il mio testamento».

Ἐν ὀνόματι τοῦ αἰωνίου Θεοῦ. Ἀμήν. Ἐν ἔτει 1546 ἀπὸ τῆς ἐν-
σαρκώσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἰνδ. Πέμπτη ἡμέρα 22α
Ἐπιφάνειου εἰς τὸ Ριάλτον. Ἐγὼ ὁ μάστορ Γεώργης ζωγράφος «μαν-
τονέρος» τοῦ ποιῆ Κωνσταντίνου Λουμπινᾶ ἐκ Κρήτης, συνοικία Ἁ-
γίου Ἰουλιανοῦ Βενετίας, σκεπτόμενος ὅτι κανὲν προᾶγμα δὲν εἶναι
πλέον βέβαιον ἀπὸ τὸν θάνατον, οὔτε καὶ εἶναι βεβαία ἡ ὥρα του, ὦν,
θεία χάριτι, ὑγιῆς τὰς φρένας καὶ τὴν διανόησιν, καίτοι εἶμαι σωμα-
τικῶς ἀνάπηρος, προσεκάλεσα παρ' ἐμοὶ τὸν Αὐγουστῖνον Πελεσιτρίναν
Συμφρον Βενετίας καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ γράψῃ τὴν παροῦσαν δια-
θήκην μου, δι' ἧς ἀφίνω ἐπιτρόπους μου καὶ ἐκτελεστὰς τῆς διαθήκης
ταύτης τὸν κύριον Ἀνδρέαν Κουρκουμέλην, Κρητικόν, καὶ τὸν μάστορ
Βίκτωρα μαυτονέρον, τοὺς ὁποίους παρακαλῶ νὰ ἐκτελέσουν ὅ,τι δια-
τάξω. Θέλω, ὅταν τὸ σῶμά μου ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τὴν ψυχὴν, νὰ μὲ θά-
ψουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Φουρλάνων. Ἀφίνω
εἰς τὴν Ἰουλίαν κόρην τοῦ ποιῆ Τζανέτου Ἑλληνοσ ζωγράφου, ἀνε-
ψιάν μου, διὰ τὴν ὑπανδρείαν της Δουκάτα 10, ἀφίνω εἰς τὴν Ὀλι-
ραν κόρην τοῦ μάστορ Ζώρζη Κασελῆ δουκάτα 2 διὰ τὴν ψυχὴν μου,
ἀφίνω εἰς τὴν κόρην τοῦ Γρηγόρι Κρητικοῦ, ἀνεψιοῦ μου, δουκάτα
πέντε, ἀφίνω εἰς τὸν υἱόν μου Παῦλον Δουκάτα 150. Ἀφίνω εἰς τὴν
κόρην μου Ἐλένην δουκάτα 25 μειωτὰ καὶ ὅλα τὰ ἑοῦτά της τὰ ὁ-
ποῖα ἔχω ἐνέχυρον, χωρὶς νὰ δώσῃ τίποτε. Ἀφίνω εἰς τὴν Ἐλισσά-
βει σύζυγόν μου Δουκάτα 50 καὶ τὸ ὑπόλοιπον πάντων τῶν ἀγαθῶν
μου κινητῶν, ἀκινήτων, παρόντων καὶ μελλόντων καὶ ὅπουδῆποτε εὐ-
ρίσκονται, ἀφίνω εἰς τοὺς υἱούς μου Παῦλον καὶ Μᾶρκον, ἀδελφούς,
καὶ εἰδικῶς δηλώνω καὶ λέγω ὅτι πρέπει νὰ λάβουν ἀπὸ τὸν ὀνηθέντα
Κύριον Ἀνδρέαν Κουρκουμέλην δουκάτα 350 ἀξίας πρὸς λίρας 6 καὶ
σολδία 4, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔδωκα ἵνα ἐμπορευθῇ καὶ νὰ λάβουν καὶ ἀπὸ
τὸν κύριον Ματωλάκην Κομιᾶν, κλοίαρχον, δουκάτα 53 μὲ κίνδυνον
τοῦ ἐν λόγῳ πλοίου καὶ νὰ λάβουν ὁμοίως παρὰ τοῦ Ἱερωνύμου Γκραν-
σὰμ Γάλλου Δουκάτα χρυσᾶ 100 περίπου καὶ ἀπὸ τὰ χρήματα αὐτά,
τὰ ὡς ἄνω, νὰ πληρωθοῦν τὰ εἰρημένα κληροδοτήματα καὶ αὕτη θέλω
νὰ εἶναι ἡ διαθήκη μου».

Ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ὡς ἄνω διαθήκης διαπιστώνομεν δύο τι-
νά: πρῶτον ὅτι ἐν Βενετίᾳ εὐρίσκοντο τότε ἀρκετοὶ ζωγράφοι «μαν-
τονέροι». Ἡ διαθήκη ἀναφέρει, ἀποθανόντα πρὸ τοῦ 1546, τὸν Ἑλ-

ληνα Τζανέτον, εἶτα τὸν Τζώρτη Κασελέρ καὶ τὸν μαντονέρον Βίκτωρα καὶ δεύτερον ὅτι: ἡ ἐργασία τῶν «μαντονέρων» ἦτο ἐπικερδής, ἐφόσον βλέπομεν ἐν τῇ διαθήκῃ νὰ διατίθενται ἑκατοντάδες Δουκάτων, τὰ ὁποῖα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχον μεγάλην ἀγοραστικὴν δύναμιν. Καὶ εἶδομεν εἰς τὰ περὶ Μιχαήλ Δαμασκηνοῦ, πὺ εἶχε δώσει προῖκα εἰς τὴν κόρην του («Κρητικὸ Χρονικόν», Α', τ. ΙΙΙ, σελ. 616 - 618) 325 Δουκάτα καὶ μάλιστα 40 ἔτη βραδύτερον (1584), ποίαν ἀξίαν ἀντεπροσώπευον τότε τὰ Δουκάτα αὐτὰ εἰς ἀντικείμενα χρυσᾶ, ἀργυρᾶ, κοσμήματα καὶ ἐριοῦχα πολύτιμα.

Βενετία Ἀπρίλιος 1955.

Κ. Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΣ
ἀ. μ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν